

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

4 mai 2023 *

„Recurs – Politica economică și monetară – Supravegherea prudențială a instituțiilor de credit – Regulamentul (UE) nr. 575/2013 – Calcularea indicatorului efectului de levier – Măsurarea expunerii – Articolul 429 alineatul (14) – Excluderea expunerilor care îndeplinesc anumite condiții – Refuz parțial de autorizare – Putere discreționară a Băncii Centrale Europene (BCE) – Acțiune în anulare – Eroare vădită de apreciere – Control jurisdicțional”

În cauza C-389/21 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 24 iunie 2021,

Banca Centrală Europeană (BCE), reprezentată de F. Bonnard, M. Ioannidis, R. Ugena și C. Zilioli, în calitate de agenți,

recurentă,

cealaltă parte din procedură fiind:

Crédit lyonnais, cu sediul în Lyon (Franța), reprezentată de A. Champsaur și A. Delors, avocates,

reclamantă în primă instanță,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Arabadjiev, președinte de cameră, domnul K. Lenaerts, președintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei întâi, domnul L. Bay Larsen (raportor), vicepreședintele Curții, și domnii P. G. Xuereb și A. Kumin, judecători,

avocat general: domnul N. Emiliou,

grefier: doamna M. Siekierzyńska, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 15 iunie 2022,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 27 octombrie 2022,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: franceza.

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, Banca Centrală Europeană (BCE) solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 14 aprilie 2021, *Crédit lyonnais/BCE* (T-504/19, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2021:185), prin care s-a admis acțiunea formulată de *Crédit lyonnais* având ca obiect anularea Deciziei ECB-SSM-2019-FRCAG-39 a Băncii Centrale Europene (BCE) din 3 mai 2019 (denumită în continuare „decizia în litigiu”), adoptată în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (d) și al articolului 10 din Regulamentul (UE) nr. 1024/2013 al Consiliului din 15 octombrie 2013 de conferire a unor atribuții specifice Băncii Centrale Europene în ceea ce privește politicile legate de supravegherea prudențială a instituțiilor de credit (JO 2013, L 287, p. 63) și al articolului 429 alineatul (14) din Regulamentul (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și firmele de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 (JO 2013, L 176, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul delegat (UE) 2015/62 al Comisiei din 10 octombrie 2014 (JO 2015, L 11, p. 37) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 575/2013”), în măsura în care prin această decizie se refuză autorizarea *Crédit lyonnais* să excludă anumite expuneri din calculul indicatorului său al efectului de levier.

Cadrul juridic

Regulamentul nr. 575/2013

- 2 Considerentele (90), (91) și (94) ale Regulamentului nr. 575/2013 au următorul cuprins:
 - „(90) Anii anteriori crizei financiare s-au caracterizat prin acumularea excesivă de către instituții a unor expuneri în raport cu fondurile lor proprii (efectul de levier). În timpul crizei financiare, pierderile suferite și deficitul de finanțare au forțat instituțiile să reducă semnificativ efectul de levier în decursul unei perioade scurte de timp. Acest lucru a amplificat presiunea descendentă asupra prețurilor activelor, provocând pierderi suplimentare instituțiilor care, la rândul lor, au condus la un nou declin în materie de fonduri proprii. Această spirală negativă a avut drept rezultat final o reducere a disponibilității creditelor către economia reală și o criză mai profundă și mai îndelungată.
 - (91) Cerințele de fonduri proprii bazate pe risc sunt esențiale pentru a asigura fonduri proprii suficiente pentru acoperirea pierderilor neașteptate. Cu toate acestea, criza a demonstrat că doar aceste cerințe nu sunt suficiente pentru a împiedica instituțiile să își asume riscuri excesive și nesustenabile legate de efectul de levier.
 - [...]
 - (94) Indicatorul efectului de levier constituie un nou instrument de reglementare și supraveghere pentru Uniune[a Europeană]. În conformitate cu acordurile internaționale, acesta ar trebui să fie introdus inițial ca o caracteristică suplimentară a cărei aplicare în cazul fiecărei instituții rămâne la latitudinea autorităților de supraveghere. Obligațiile de raportare pentru instituții ar permite revizuirea și calibrarea adecvate, în vederea migrării către o măsură cu caracter obligatoriu în 2018.”

3 Articolul 4 alineatul (1) punctele 93 și 94 din acest regulament prevede:

„În sensul prezentului regulament, se aplică următoarele definiții:

[...]

93. «efect de levier» înseamnă dimensiunea relativă a activelor unei instituții, a obligațiilor extrabilanțiere și obligațiilor contingente de a plăti, de a furniza o prestație sau de a oferi garanții reale, inclusiv obligațiile ce decurg din finanțări primite, angajamente asumate, instrumente financiare derivate sau acorduri repo, cu excepția obligațiilor care pot fi executate numai în timpul lichidării unei instituții, în raport cu fondurile proprii ale instituției respective;

94. «risc asociat folosirii excesive a efectului de levier» înseamnă riscul rezultat din vulnerabilitatea unei instituții față de un efect de levier sau un efect de levier contingent care poate necesita măsuri neplanificate de corectare a planului său de afaceri, inclusiv vânzarea de active în regim de urgență, ceea ce ar putea duce la pierderi sau la reevaluări ale activelor rămase.”

4 Articolul 116 alineatul (4) din regulamentul menționat prevede:

„În situații excepționale, expunerile față de entități din sectorul public pot fi tratate drept expuneri față de administrația centrală, de administrația regională sau de autoritatea locală în a cărei jurisdicție sunt constituite, în cazul în care, în opinia autorităților competente din respectiva jurisdicție, nu există diferență de risc între aceste expuneri, datorită existenței unei garanții adecvate oferite de administrația centrală, de administrația regională sau de autoritatea locală.”

5 Articolul 412 alineatul (1) din același regulament are următorul cuprins:

„Instituțiile trebuie să dețină active lichide a căror valoare însumată acoperă diferența dintre ieșirile de lichidități și intrările de lichidități în situații de criză, astfel încât să fie asigurat faptul că instituțiile mențin niveluri ale rezervelor de lichiditate care sunt adecvate pentru a le permite să facă față eventualelor dezechilibre dintre intrările și ieșirile de lichidități în situații de criză gravă într-un interval de treizeci de zile. [...]”

6 Articolul 429 alineatele (2) și (14) din Regulamentul nr. 575/2013 prevede:

„(2) Indicatorul efectului de levier se calculează prin împărțirea indicatorului de măsurare a capitalului la indicatorul de măsurare a expunerii totale a instituției și se exprimă ca procent.

[...]

[...]

(14) Autoritățile competente pot să permită unei instituții să excludă din măsurarea expunerii expunerile care îndeplinesc toate condițiile următoare:

(a) sunt expuneri față de o entitate din sectorul public;

(b) sunt tratate în conformitate cu articolul 116 alineatul (4);

(c) rezultă din depozite pe care instituția are obligația legală de a le transfera către entitatea din sectorul public menționată la litera (a) în scopul finanțării de investiții de interes general.”

- 7 Articolul 429a alineatul (1) litera (j) din Regulamentul nr. 575/2013, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2019/876 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2019 (JO 2019, L 150, p. 1) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 575/2013 modificat”), aplicabil începând de la 28 iunie 2021, în conformitate cu articolul 3 alineatul (2) din Regulamentul 2019/876, prevede:

„(1) Prin derogare de la articolul 429 alineatul (4), o instituție poate să excludă oricare dintre următoarele expuneri din indicatorul de măsurare a expunerii totale:

[...]

- (j) expunerile care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:
- (i) sunt expuneri față de o entitate din sectorul public;
 - (ii) sunt tratate în conformitate cu articolul 116 alineatul (4);
 - (iii) rezultă din depozite pe care instituția are obligația legală de a le transfera către entitatea din sectorul public menționată la punctul (i) în scopul finanțării de investiții de interes general.”

Regulamentul nr. 1024/2013

- 8 Considerentul (55) al Regulamentului nr. 1024/2013 are următorul cuprins:

„Conferirea atribuțiilor de supraveghere implică o responsabilitate semnificativă pentru BCE de a proteja stabilitatea financiară în Uniune și de a face uz de prerogativele sale în domeniul supravegherii în modul cel mai eficace și echilibrat. [...]”

- 9 Articolul 4 alineatul (1) litera (d) și alineatul (3) din acest regulament prevede:

„(1) În cadrul articolului 6 și în conformitate cu alineatul (3) din prezentul articol, BCE deține competența exclusivă să exercite, în scopuri de supraveghere prudențială, următoarele atribuții în legătură cu toate instituțiile de credit cu sediile în statele membre participante:

[...]

- (d) asigurarea conformității cu actele menționate la articolul 4 alineatul (3) primul paragraf, care impun instituțiilor de credit cerințe prudențiale în domeniul cerințelor de fonduri proprii, al securizării, al limitelor aferente expunerilor mari, al lichidității, al efectului de levier, precum și al raportării și publicării informațiilor referitoare la aceste aspecte;

[...]

(3) În scopul îndeplinirii atribuțiilor care îi sunt conferite în temeiul prezentului regulament și în vederea realizării obiectivului de a asigura standarde ridicate de supraveghere, BCE aplică integral dreptul relevant al Uniunii și, în cazul în care acesta cuprinde directive, legislația națională care transpune respectivele directive. [...]”

10 Potrivit articolului 6 alineatul (1) din regulamentul menționat:

„BCE își îndeplinește atribuțiile în cadrul unui mecanism unic de supraveghere compus din BCE și autoritățile naționale competente. BCE este responsabilă de funcționarea eficace și coerentă a [mecanismului unic de supraveghere].”

Istoricul cauzei

- 11 Crédit lyonnais este o societate pe acțiuni de drept francez autorizată ca instituție de credit. Această instituție de credit este o filială a Crédit agricole SA și este, în acest temei, supusă supravegherii prudențiale directe de către BCE.
- 12 La 5 mai 2015, Crédit agricole a solicitat BCE, în nume propriu și în numele entităților care făceau parte din grupul Crédit agricole, printre care și Crédit lyonnais, autorizația de a exclude din măsurarea expunerii în vederea calculării indicatorului efectului de levier expunerile față de Caisse des dépôts et consignations (Casa de Depuneri și Consemnațiuni, Franța, denumită în continuare „CDC”), rezultate din depozitele efectuate pe libretetele A, pe libretetele de economii populare și pe libretetele de dezvoltare durabilă și solidară, care trebuie, potrivit reglementării franceze aplicabile, să fie transferate în mod obligatoriu către CDC (denumite în continuare, împreună, „economii reglementate”).
- 13 Printr-o decizie din 24 august 2016, BCE a refuzat să acorde Crédit agricole autorizația pe care o solicitase. Această decizie a fost anulată prin Hotărârea din 13 iulie 2018, Crédit agricole/BCE (T-758/16, EU:T:2018:472).
- 14 La 26 iulie 2018, Crédit agricole a solicitat din nou BCE, în nume propriu, precum și în numele entităților care făceau parte din grupul Crédit agricole, printre care și Crédit lyonnais, autorizația de a exclude din măsurarea expunerii în vederea calculării indicatorului efectului de levier expunerile față de CDC, rezultate din depozitele efectuate pe libretetele de economii reglementate.
- 15 După ce a comunicat Crédit agricole SA un proiect de decizie și după ce a primit observațiile sale în această privință, BCE a adoptat, la 3 mai 2019, decizia în litigiu.
- 16 Prin această decizie, Crédit agricole și entitățile care făceau parte din grupul Crédit agricole, cu excepția Crédit lyonnais, au fost autorizate să excludă din măsurarea expunerii în vederea calculării indicatorului efectului de levier totalitatea expunerilor lor față de CDC, rezultate din depozitele aferente libretelor de economii reglementate. În schimb, Crédit lyonnais a fost autorizată să excludă doar 66 % din acestea.
- 17 În susținerea deciziei menționate, BCE a apreciat că erau îndeplinite în speță condițiile prevăzute la articolul 429 alineatul (14) literele (a)-(c) din Regulamentul nr. 575/2013. Considerând că dispunea de o putere discreționară de a acorda o derogare în temeiul acestei dispoziții, BCE a aplicat o metodologie care ține seama de trei elemente, și anume de calitatea creditului administrației centrale franceze, de riscul vânzărilor la prețuri de lichidare și de nivelul de concentrare a expunerilor față de CDC, rezultate din depozitele efectuate pe libretetele de economii reglementate.
- 18 În concluzie, BCE a considerat că expunerile față de CDC ale entităților aflate sub supravegherea sa prudențială prezintă un risc scăzut. Cu toate acestea, în ceea ce privește Crédit lyonnais, ea a apreciat, întemeindu-se pe evaluarea celor trei elemente ale metodologiei sale și în special pe

termenul de ajustare de zece zile dintre pozițiile instituției de credit respective și cele ale CDC, pe concentrarea ridicată și în creștere a expunerilor instituției de credit menționate față de CDC legate de economiile reglementate, precum și pe faptul că aceeași instituție de credit nu este acoperită de mecanismul de solidaritate existent la nivelul grupului Crédit agricole, că un echilibru între interesul de a aplica un indicator al efectului de levier neutru în ceea ce privește riscurile și cel de a excepta anumite expuneri cu risc scăzut justifică să i se acorde, în vederea calculării acestui indicator, doar un procent de excludere de 66 % în ceea ce privește expunerile sale față de CDC.

Acțiunea în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 19 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 12 iulie 2019, Crédit lyonnais a introdus o acțiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu în măsura în care prin această decizie se refuză autorizarea Crédit lyonnais să excludă din măsurarea expunerii în vederea calculării indicatorului efectului de levier totalitatea expunerilor sale față de CDC, rezultate din depozitele aferente libretelor de economii reglementate.
- 20 În susținerea acestei acțiuni, Crédit lyonnais a invocat trei motive, întemeiate, în primul rând, pe încălcarea articolului 266 TFUE, care decurge din executarea necorespunzătoare de către BCE a Hotărârii din 13 iulie 2018, Crédit agricole/BCE (T-758/16, EU:T:2018:472), în al doilea rând, pe încălcarea articolului 429 alineatul (14) și a articolului 400 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 575/2013, precum și, în al treilea rând, pe erori vădite de apreciere săvârșite de BCE.
- 21 Tribunalul a înlăturat primul și al doilea motiv, considerând totodată, la punctul 69 din hotărârea atacată, că trebuia să se examineze argumentul, care figurează în al treilea aspect al primului motiv, care privea chestiunea dacă aprecierea făcută de BCE era conformă cu punctul 81 din Hotărârea din 13 iulie 2018, Crédit agricole/BCE (T-758/16, EU:T:2018:472), împreună cu al treilea motiv.
- 22 La punctele 101-123 din hotărârea atacată, Tribunalul a examinat primul aspect al celui de al treilea motiv, referitor la eroarea vădită de apreciere săvârșită de BCE în decizia în litigiu în cadrul aprecierii riscului vânzării la prețuri de lichidare.
- 23 În cadrul acestei examinări, Tribunalul a arătat, în primul rând, la punctele 107-114 din hotărârea atacată, că economiile reglementate prezintă anumite caracteristici esențiale, și anume, *primo*, calitatea de „investiție sigură” a acestei economii în cazul unei crize bancare, care nu era menționată în decizia în litigiu, *secundo*, existența unei duble garanții a Republicii Franceze în legătură cu depozitele de economii reglementate și, *tertio*, faptul că economiile menționate sunt puțin susceptibile să contribuie la constituirea unui efect de levier excesiv, dat fiind că acestea trebuie transferate către CDC și nu pot, așadar, spre deosebire de alte tipuri de depozite bancare, să fie investite în active riscante sau nelichide.
- 24 În al doilea rând, Tribunalul a considerat, la punctele 105 și 115-117 din această hotărâre, că, având în vedere elementele expuse la punctele 107-114 din hotărârea menționată, justificarea deciziei în litigiu întemeiată pe caracterul deosebit de lichid al economiilor reglementate nu era suficientă, în sine, pentru a susține concluzia la care BCE ajunsese în privința Crédit lyonnais și potrivit căreia, în speță, exista un risc al vânzării la prețuri de lichidare, astfel încât temeinicia acestei concluzii depindea de celălalt element pe care BCE s-a întemeiat în esență, și anume experiența acumulată în crizele bancare recente.

- 25 În această privință, Tribunalul a apreciat, în al treilea rând, la punctele 118-122 din aceeași hotărâre, că exemplul luat în considerare de BCE pentru a constata că experiența crizelor bancare recente arăta că au existat retrageri masive nu privea depozite care, având în vedere elementele amintite la punctul 23 din prezenta hotărâre, prezintă caracteristici suficient de apropiate de depozitele efectuate în cadrul economiilor reglementate.
- 26 Tribunalul a concluzionat, la punctul 123 din hotărârea atacată, că trebuia admis primul aspect al celui de al treilea motiv, având în vedere că BCE nu luase în considerare, cu ocazia aprecierii riscului vânzărilor la prețuri de lichidare, toate caracteristicile economiilor reglementate și a dedus de aici, la punctul 124 din această hotărâre, că BCE nu a efectuat o „aplicare corectă” a punctului 81 din Hotărârea din 13 iulie 2018, *Crédit agricole/BCE* (T-758/16, EU:T:2018:472), astfel încât se impunea admiterea argumentului care figurează, în această privință, în al treilea aspect al primului motiv.
- 27 La punctul 125 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că motivul din decizia în litigiu referitor la aprecierea riscului vânzărilor la prețuri de lichidare era, așadar, afectat de nelegalitate.
- 28 La punctul 126 din această hotărâre, Tribunalul a considerat, ținând seama de metodologia aplicată de BCE în decizia în litigiu, că celelalte motive ale acestei decizii, referitoare la calitatea creditului administrației centrale franceze și la nivelul de concentrare a expunerilor față de CDC, presupunând că nu sunt afectate de nelegalitate, nu permiteau justificarea refuzului care fusese opus *Crédit lyonnais* de BCE. Astfel, pe baza metodologiei respective, luarea în considerare numai a acestor motive nu ar fi condus, potrivit Tribunalului, la refuzul de a acorda *Crédit lyonnais* beneficiul integral al derogării avute în vedere la articolul 429 alineatul (14) din Regulamentul nr. 575/2013.
- 29 În consecință, fără a analiza argumentele referitoare la celelalte motive ale deciziei în litigiu, Tribunalul a anulat această decizie în măsura în care BCE respinsese cererea *Crédit lyonnais* de a exclude din măsurarea expunerii în vederea calculării indicatorului efectului de levier 34 % din expunerile acesteia față de CDC, rezultate din depozitele efectuate pe libretele de economii reglementate.

Concluziile părților

- 30 Prin recursul formulat, BCE solicită Curții:
- anularea hotărârii atacate și
 - obligarea *Crédit lyonnais* la plata cheltuielilor de judecată.
- 31 *Crédit lyonnais* solicită Curții:
- respingerea recursului ca vădit nefondat și
 - obligarea BCE la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

32 BCE invocă patru motive de recurs. Primul motiv este întemeiat pe nerespectarea de către Tribunal a limitelor impuse exercitării controlului său jurisdicțional. Motivele al doilea-al patrulea sunt întemeiate pe încălcarea obligației de motivare, pe denaturarea elementelor prezentate în fața Tribunalului și, respectiv, pe încălcarea articolului 4 alineatul (1) punctul 94, precum și a articolului 429 alineatul (14) din Regulamentul nr. 575/2013.

Argumentația părților

33 Prin intermediul primului motiv, BCE consideră că Tribunalul a încălcat limitele care se impun exercitării controlului său jurisdicțional.

34 Cu titlu introductiv, BCE arată că, atunci când instituțiile sau organele Uniunii dispun de o largă putere de apreciere, în special ca urmare a evaluărilor economice complexe pe care trebuie să le efectueze, competența de control a instanțelor Uniunii este limitată. Pe lângă lipsa sau insuficiența motivării, denaturarea faptelor, eroarea de drept și abuzul de putere, acestea nu ar putea decât să sancționeze eroarea vădită de apreciere săvârșită de instituția sau de organul în cauză cu ocazia adoptării deciziei care le este deferită, fără a înlocui totuși aprecierea acestei instituții sau a acestui organ cu propria apreciere.

35 Din termenii articolului 429 alineatul (14) din Regulamentul nr. 575/2013 ar reieși că autoritățile competente vizate de această dispoziție beneficiază de o largă putere de apreciere, având în vedere în special competența lor tehnică în materie de supraveghere bancară și informațiile confidențiale la care pot avea acces în acest temei. Astfel, dispoziția menționată ar prevedea că, chiar dacă expunerile în cauză îndeplinesc condițiile pe care le enumeră, autoritățile competente pot acorda sau refuza excluderea din măsurarea expunerii solicitată de o instituție.

36 Or, în această privință, Tribunalul nu ar fi demonstrat că concluziile BCE erau în mod evident neîntemeiate, având în vedere elementele de fapt stabilite de ea. În realitate, acesta s-ar fi întemeiat pe alte motive decât cele invocate de BCE în susținerea deciziei în litigiu. Pe lângă faptul că motivele reținute de Tribunal ar fi inexacte, controlul exercitat de acesta în speță ar traduce un transfer în favoarea sa a realizării unor evaluări economice complexe.

37 Astfel, deși BCE a considerat, în decizia în litigiu, că riscul vânzărilor la prețuri de lichidare, chiar dacă era puțin probabil, exista totuși și că, dacă s-ar materializa în cazul Crédit lyonnais, acesta ar putea atrage pierderi importante ținând seama de nivelul expunerilor acestei instituții de credit față de CDC, Tribunalul ar fi concluzionat, întemeindu-se pe propria apreciere a anumitor caracteristici ale libretelor de economii reglementate, că acest risc nu era dovedit în cazul Crédit lyonnais. Prin urmare, Tribunalul ar fi substituit aprecierea realizată de BCE cu propria apreciere.

38 O astfel de substituție ar fi fost efectuată în privința mai multor motive ale deciziei în litigiu.

39 În primul rând, BCE reproșează Tribunalului că, la punctele 107-110 din hotărârea atacată, a considerat că, întrucât economiile reglementate aveau calitatea de „investiție sigură”, depozitele efectuate pe libretele de economii reglementate nu erau sau erau puțin susceptibile să facă obiectul unor retrageri masive de către deponenți într-o perioadă scurtă. Or, ea însăși nu ar fi ignorat această caracteristică de „investiție sigură” în cazul unei crize bancare, ci ar fi

concluzionat că respectiva caracteristică nu permitea, în lipsa unor dispoziții legale care să restrângă posibilitatea de retragere a deponenților, să se elimine complet riscul unor retrageri masive.

- 40 BCE consideră că, deși raționamentul care venea în susținerea deciziei în litigiu era coerent, elementele de probă pe care s-a întemeiat Tribunalul în hotărârea atacată nu sunt relevante din cauza vechimii lor sau a caracterului lor general, au fost interpretate greșit de acesta și nu sunt de natură să susțină concluziile pe care Tribunalul le deduce din acestea în hotărârea menționată.
- 41 În al doilea rând, BCE susține că, la punctul 113 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat în mod eronat că depozitele efectuate pe libretele de economii reglementate transferate către CDC de Crédit lyonnais nu erau susceptibile să genereze un risc asociat folosirii excesive a efectului de levier, deși, în decizia în litigiu, ea considerase că acest risc, chiar dacă scăzut, nu putea fi ignorat.
- 42 În această privință, BCE arată că obligația de transfer către CDC a unei părți din depozitele efectuate pe libretele de economii reglementate este una dintre condițiile pe care expunerile trebuie să le îndeplinească, în conformitate cu articolul 429 alineatul (14) litera (c) din Regulamentul nr. 575/2013, pentru a putea fi excluse din măsurarea expunerii în vederea calculării indicatorului efectului de levier. Considerând că această condiție era suficientă pentru a elimina orice risc asociat folosirii excesive a efectului de levier, Tribunalul ar fi substituit aprecierea BCE cu propria apreciere și ar fi încălcat definiția acestui risc, care figurează la articolul 4 alineatul (1) punctul 94 din regulamentul menționat, care nu se referă la libertatea de utilizare a depozitelor. BCE consideră că, pentru a se stabili dacă există un risc asociat folosirii excesive a efectului de levier, în sensul acestei dispoziții, trebuie să se stabilească dacă instituția este în măsură să onoreze o obligație la data la care aceasta trebuie îndeplinită și, în ipoteza în care nu aceasta ar fi situația, dacă trebuie să efectueze vânzări la prețuri de lichidare pentru a putea îndeplini această obligație. În speță, un risc asociat folosirii excesive a efectului de levier nu ar fi putut fi exclus în lipsa, pe de o parte, a certitudinii unei simultaneități între retragerile sumelor depuse pe libretele de economii reglementate operate de deponenți și rambursarea acestor sume de către CDC și, pe de altă parte, a unui dispozitiv legal care să restrângă posibilitatea de retragere a sumelor menționate.
- 43 În al treilea rând, BCE arată că Tribunalul a apreciat, la punctul 122 din hotărârea atacată, că, din cauza protecției libretelor de economii reglementate printr-o dublă garanție a Republicii Franceze, deponenții percep nivelul de securitate al acestor librete ca fiind mai ridicat decât cel al depozitelor care beneficiază de simpla protecție a mecanismului de garantare rezultat din transpunerea Directivei 2014/49/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 privind schemele de garantare a depozitelor (JO 2014, L 173, p. 149). Tribunalul ar fi considerat că această dublă garanție contribuie la prevenirea posibilității ca economiile respective să facă obiectul unor retrageri masive într-o perioadă scurtă. Or, BCE a apreciat, în decizia în litigiu, că dubla garanție menționată nu putea împiedica orice risc de retrageri masive într-o asemenea perioadă și că, prin urmare, acest risc trebuia luat în considerare în vederea evaluării unui risc asociat folosirii excesive a efectului de levier.
- 44 În al patrulea rând, BCE susține că, la punctul 116 din hotărârea atacată, Tribunalul a substituit aprecierea sa cu propria apreciere, considerând că natura lichidă a depozitelor efectuate pe libretele de economii reglementate contribuia la atribuirea calității de „investiție sigură” acestor librete în perioada de criză. Or, BCE apreciasse că trebuia să se țină seama de faptul că natura lichidă a economiilor reglementate împiedica excluderea oricărui risc de retrageri masive într-o perioadă scurtă.

- 45 Pe de altă parte, Tribunalul s-ar întemeia pe un extras din raportul anual al Observatoire de l'épargne réglementée (Observatorul Economilor Reglementate, Franța), al cărui conținut nu ar permite susținerea concluziilor pe care Tribunalul le deduce din acesta.
- 46 Crédit lyonnais consideră că argumentele BCE nu sunt fondate.
- 47 Aceasta susține că Tribunalul a aplicat corect standardele controlului jurisdicțional stabilite de jurisprudența Curții în domeniile în care autorul deciziei a cărei anulare se solicită dispune de o putere de apreciere. Acest control ar implica, potrivit jurisprudenței respective, inclusiv în domeniul politicii monetare, verificarea respectării anumitor cerințe procedurale, printre care obligația de a examina, cu atenție și cu imparțialitate, toate elementele situației în cauză.
- 48 În hotărârea atacată, Tribunalul ar fi considerat că BCE, în cadrul analizei caracteristicilor libretelor de economii reglementate prin care se urmărea aprecierea riscului prudențial asociat expunerilor Crédit lyonnais față de CDC, se întemeiasă în mod evident pe elemente nerelevante în această privință și omisese să ia în considerare sau înlăturase în mod intenționat elemente relevante, și anume calitatea de „investiție sigură” a acestor librete în perioada de criză, lipsa de libertate în utilizarea de către instituția care le colectează a depozitelor efectuate pe libretele menționate și dubla garanție a Republicii Franceze.
- 49 Crédit lyonnais contestă argumentele BCE invocate împotriva raționamentului Tribunalului.
- 50 În primul rând, Crédit lyonnais susține că Tribunalul a arătat o lacună în raționamentul BCE, în măsura în care aceasta s-a întemeiat exclusiv pe lichiditatea depozitelor efectuate pe libretele de economii reglementate, fără a ține seama de caracterul de „investiție sigură” al acestor librete în perioada de criză. Un asemenea caracter, pe care BCE nu l-ar contesta, ar implica faptul că libretele menționate nu pot expune decât în mică măsură instituția care a colectat aceste economii unui risc de retrageri masive în cazul unei crize.
- 51 Crédit lyonnais susține, în plus, că BCE nu a contestat în fața Tribunalului elementele de probă pe care le-a prezentat în acțiunea sa în primă instanță și care au fost reținute în motivarea hotărârii atacate.
- 52 În al doilea rând, în ceea ce privește aprecierea riscului efectului de levier, Tribunalul ar fi ținut seama în mod întemeiat de intenția legiuitorului, astfel cum a fost expusă la punctele 48-51 din Hotărârea din 13 iulie 2018, Crédit agricole/BCE (T-758/16, EU:T:2018:472), și de analizele Autorității Bancare Europene (denumită în continuare „ABE”). În plus, acesta s-ar fi limitat să constate că depozitele efectuate pe libretele de economii reglementate nu sunt lăsate la libera dispoziție a instituțiilor care le colectează.
- 53 În al treilea rând, Tribunalul ar fi constatat pur și simplu, la punctele 114 și 122 din hotărârea atacată, în ceea ce privește dubla garanție a Republicii Franceze în favoarea depozitelor efectuate pe libretele de economii reglementate, că schema de garantare a depozitelor instituită prin Directiva 2014/49 nu prezintă aceleași caracteristici ca acest mecanism de dublă garantare, în special în ceea ce privește percepția deponenților asupra securității depozitelor. Tribunalul ar fi considerat astfel că raționamentul BCE, în măsura în care se întemeiază exclusiv pe sistemul instituit prin această directivă și nu ia în considerare dubla garanție a Republicii Franceze, nu era relevant pentru aprecierea riscului efectului de levier căruia îi era expusă Crédit lyonnais de sumele ce figurau în libretele de economii reglementate.

54 În al patrulea rând, la punctul 115 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi luat în considerare toate elementele de probă care i-au fost prezentate în cadrul examinării litigiului cu care a fost sesizat, fără a săvârși nicio eroare de drept în interpretarea lor. La rândul său, BCE nu ar fi prezentat elementele de probă care îi susțin argumentul potrivit căruia caracterul lichid al depozitelor efectuate pe libretle de economii reglementate creează, în sine, un risc al vânzărilor la prețuri de lichidare. Astfel, Tribunalul ar fi luat în considerare, la punctul 116 din hotărârea atacată, faptul că acest caracter poate favoriza efectiv retragerile efectuate de deponenți, dar ar fi constatat o lacună în motivarea deciziei în litigiu, întrucât aceasta ar fi, în această privință, întemeiată exclusiv pe caracterul menționat și ar ignora elementele de probă prezentate în sens contrar.

Aprecierea Curții

55 După cum a amintit Tribunalul în esență la punctul 98 din hotărârea atacată, în măsura în care BCE dispune de o largă putere de apreciere în alegerea de a acorda sau nu beneficiul articolului 429 alineatul (14) din Regulamentul nr. 575/2013, controlul jurisdicțional pe care instanța Uniunii trebuie să îl exercite asupra temeiniciei motivelor unei decizii precum decizia în litigiu nu trebuie să conducă la substituirea aprecierii BCE cu propria apreciere, ci urmărește să verifice că această decizie nu se bazează pe fapte inexacte din punct de vedere material și că nu este afectată de nicio eroare vădită de apreciere sau de un abuz de putere (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 ianuarie 1979, Racke, 98/78, EU:C:1979:14, punctul 5, Hotărârea din 18 iulie 2007, Industrias Químicas del Vallés/Comisia, C-326/05 P, EU:C:2007:443, punctul 76, Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 46, precum și Hotărârea din 11 decembrie 2018, Weiss și alții, C-493/17, EU:C:2018:1000, punctul 24).

56 În această privință, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că instanța Uniunii trebuie nu numai să verifice exactitatea materială a elementelor de probă invocate, fiabilitatea și coerența acestora, ci și să controleze dacă aceste elemente constituie ansamblul datelor pertinente care trebuie luate în considerare pentru aprecierea unei situații complexe și dacă sunt de natură să susțină concluziile deduse (Hotărârea din 26 martie 2019, Comisia/Italia, C-621/16 P, EU:C:2019:251, punctul 104, precum și Hotărârea din 11 noiembrie 2021, Autostrada Wielkopolska/Comisia și Polonia, C-933/19 P, EU:C:2021:905, punctul 117).

57 Astfel, în cazul în care o instituție dispune de o largă putere de apreciere, prezintă o importanță fundamentală respectarea garanțiilor procedurale, printre care figurează obligația acesteia de a examina, cu atenție și cu imparțialitate, toate elementele pertinente ale situației în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 noiembrie 1991, Technische Universität München, C-269/90, EU:C:1991:438, punctul 14, precum și Hotărârea din 11 decembrie 2018, Weiss și alții, C-493/17, EU:C:2018:1000, punctul 30).

58 În speță, pentru a se pronunța cu privire la temeinicia aprecierii BCE referitoare la existența unui risc al vânzărilor la prețuri de lichidare, Tribunalul a apreciat mai întâi, la punctele 107-114 din hotărârea atacată, anumite elemente referitoare la caracteristicile libretelor de economii reglementate, invocate de Crédit lyonnais în cererea sa introductivă în primă instanță, și anume calitatea lor de „investiție sigură” în cazul unei crize bancare, lipsa libertății de utilizare de către instituția care le colectează a depozitelor efectuate pe aceste librete, precum și dubla garanție a Republicii Franceze de care beneficiază depozitele menționate.

- 59 În vederea acestei aprecieri, Tribunalul a efectuat în special o comparație între caracteristicile depozitelor efectuate pe libretete de economii reglementate și cele ale depozitelor obișnuite. El a considerat astfel, la punctele 111 și 113 din hotărârea menționată, că cele din urmă puteau fi investite în active susceptibile să contribuie la constituirea unui efect de levier excesiv, în timp ce primele erau puțin susceptibile să contribuie la constituirea unui asemenea efect de levier.
- 60 În continuare, Tribunalul a reținut, la punctul 115 din hotărârea menționată și având în vedere aprecierea pe care a făcut-o cu privire la elementele arătate la punctele 107-114 din aceeași hotărâre, că justificarea întemeiată pe caracterul deosebit de lichid al depozitelor efectuate pe aceleași librete nu permitea, în sine, să se demonstreze temeinicia concluziei BCE potrivit căreia expunerile față de CDC aferente acestor depozite prezentau un risc al vânzărilor la prețuri de lichidare.
- 61 Tribunalul a adăugat, la punctul 116 din aceeași hotărâre, că din elementele de probă prezentate de Crédit lyonnais reieșea că aprecierea BCE cu privire la influența caracterului deosebit de lichid al depozitelor menționate asupra riscului vânzărilor la prețuri de lichidare nu lua în considerare faptul că acest caracter contribuia de asemenea la calitatea de „investiție sigură” a libretetelor de economii reglementate, în cazul unei crize bancare, la fel ca nivelul lor ridicat de securitate.
- 62 În sfârșit, Tribunalul a considerat, la punctul 120 din hotărârea atacată, că exemplul pe care se întemeia concluzia BCE potrivit căreia expunerile față de CDC aferente depozitelor efectuate pe libretete de economii reglementate prezentau un risc al vânzărilor la prețuri de lichidare nu privea depozite care aveau caracteristici suficient de apropiate de cele ale acestor librete pentru a putea fi luate în considerare în mod pertinent.
- 63 În această privință, Tribunalul a considerat, la punctul 122 din această hotărâre, cu referire la aprecierile făcute la punctele 107-110 și 114 din hotărârea menționată, că eventualitatea ca aceste depozite să facă obiectul unor retrageri masive și neașteptate în caz de criză era diferită de cea privind depozitele luate în considerare ca exemplu de BCE în decizia în litigiu.
- 64 Tribunalul a dedus de aici, la punctele 125 și 126 din hotărârea atacată, că motivul din decizia în litigiu întemeiat pe nivelul de risc al vânzărilor la prețuri de lichidare era afectat de „nelegalitate” și, în consecință, că celelalte două elemente ale metodologiei vizate de asemenea la punctul 17 din prezenta hotărâre, și anume calitatea creditului administrației centrale franceze și nivelul de concentrare a expunerilor Crédit lyonnais față de CDC, nu ar fi putut conduce la refuzul BCE, în decizia în litigiu, de a acorda Crédit lyonnais beneficiul excluderii prevăzute la articolul 429 alineatul (14) din Regulamentul nr. 575/2013 pentru totalitatea expunerilor acestei instituții de credit față de CDC. Prin urmare, la punctul 127 din hotărârea atacată, Tribunalul a anulat această decizie în măsura în care prin aceasta s-a refuzat excluderea din calculul indicatorului efectului de levier al Crédit lyonnais a 34 % din aceste expuneri.
- 65 Din cuprinsul punctelor din hotărârea atacată menționate la punctele 58-64 din prezenta hotărâre reiese că, pentru a motiva anularea în parte a deciziei în litigiu, Tribunalul, pe de o parte, a făcut propria apreciere a caracteristicilor economiilor reglementate atunci când a considerat în special că însușirea de „investiție sigură” a economiilor reglementate contrabalansa lichiditatea acestor economii și, pe de altă parte, a considerat că BCE își întemeiasă justificarea bazată pe experiența crizelor bancare recente pe un exemplu de retragere a depozitelor care prezintă caracteristici insuficient de apropiate de economiile reglementate, astfel încât acestea din urmă s-ar distinge de depozitele vizate de exemplul menționat prin lipsa libertății de utilizare de către instituția care le

colectează a depozitelor efectuate pe libretele de economii menționate, precum și prin calitatea lor de „investiție sigură” în cazul unei crize bancare, legată de dubla garanție a Republicii Franceze de care beneficiază aceste depozite.

- 66 Tribunalul a considerat astfel că nivelul de risc al vânzărilor la prețuri de lichidare care reieșea din propria apreciere a caracteristicilor economiilor reglementate și a efectului lor cumulat nu era suficient de ridicat pentru a justifica refuzul de a exclude totalitatea expunerilor Crédit lyonnais față de CDC din măsurarea expunerilor sale în vederea calculului indicatorului efectului de levier.
- 67 Or, trebuie să se constate, în primul rând, că Tribunalul nu a repus în discuție constatările efectuate de BCE cu privire la caracteristicile economiilor reglementate, constatări care au determinat-o pe aceasta să concluzioneze că aceste caracteristici nu permiteau înlăturarea completă a oricărui risc de retrageri masive susceptibile să constrângă Crédit lyonnais să efectueze vânzări la prețuri de lichidare în termenul de ajustare de zece zile dintre propriile poziții și cele ale CDC.
- 68 Astfel, din cuprinsul punctului 116 din hotărârea atacată reiese că, în cadrul aprecierii caracteristicilor economiilor reglementate, Tribunalul a considerat că marea lichiditate a acestor economii și dubla garanție a Republicii Franceze de care beneficiază sumele depuse pe libretele de economii menționate contribuiau la conferirea calității de „investiție sigură” a acestora în cazul unei crize bancare. Or, așa cum arată în fața Curții, BCE a luat în considerare în decizia în litigiu, pentru a aprecia riscul vânzărilor la prețuri de lichidare, caracteristicile care conferă acelorași economii, potrivit Tribunalului, calitatea de „investiție sigură”.
- 69 În această privință, trebuie subliniat că Tribunalul nu a repus în discuție constatările BCE, care figurează în decizia în litigiu, referitoare la marea lichiditate a economiilor reglementate în lipsa unui dispozitiv legal care să limiteze retragerile acestora, precum și la obligația Crédit lyonnais de a face rambursări deponenților în termenul de ajustare de zece zile dintre pozițiile acesteia din urmă și cele ale CDC.
- 70 În consecință, nu se poate considera că raționamentul în temeiul căruia Tribunalul a anulat în parte decizia în litigiu repune în discuție exactitatea materială, fiabilitatea sau coerența elementelor luate în considerare în această decizie ori că stabilește că elementele respective nu constituie ansamblul datelor pertinente care trebuiau luate în considerare în speță de BCE.
- 71 În al doilea rând, în măsura în care Tribunalul concluzionează totuși că datele luate în considerare de BCE nu erau de natură să susțină concluziile deduse din acestea în decizia în litigiu, trebuie să se constate că această concluzie a Tribunalului decurge dintr-o apreciere proprie a acestuia în privința nivelului de risc al vânzărilor la prețuri de lichidare, apreciere care, întemeindu-se pe aceleași elemente ca cele luate în considerare de BCE, se îndepărtează de cea reținută de instituția menționată fără a stabili caracterul vădit eronat al acesteia din urmă.
- 72 Raționând astfel, Tribunalul nu a efectuat controlul erorii vădite de apreciere care îi revenea, conform jurisprudenței amintite la punctele 55-57 din prezenta hotărâre, ci a substituit aprecierea BCE cu propria apreciere într-un caz în care această instituție beneficiază totuși de o marjă largă de apreciere.
- 73 În plus, în ceea ce privește aprecierea făcută de Tribunal la punctele 117-122 din hotărârea atacată, cu privire la justificarea BCE întemeiată pe experiența crizelor bancare recente, Tribunalul nu a stabilit, în această hotărâre, în ce mod considerațiile menționate la punctul 121 din aceasta,

potrivit cărora depozitele de economii reglementate nu pot fi investite, spre deosebire de depozitele la vedere vizate la punctul 118 din hotărârea menționată, în active riscante sau nelichide, sunt de natură să demonstreze caracterul vădit eronat al aprecierii făcute de BCE cu privire la scenariul de risc de retrageri masive care trebuia reținut pentru a se analiza riscul vânzărilor la prețuri de lichidare cărui îi era expusă Crédit lyonnais. Situația este aceeași în ceea ce privește considerațiile expuse la punctul 122 din aceeași hotărâre și întemeiate pe diferența dintre dubla garanție a Republicii Franceze de care beneficiază libretele de economii reglementate și mecanismul de garantare rezultat din Directiva 2014/49.

- 74 Rezultă că Tribunalul a anulat decizia în litigiu în măsura în care aceasta privește Crédit lyonnais înlocuind aprecierea riscului vânzărilor la prețuri de lichidare la care era expusă Crédit lyonnais cu propria apreciere, fără a stabili modul în care aprecierea BCE cuprinsă în decizia respectivă în această privință ar fi afectată de o eroare vădită de apreciere. Procedând astfel, Tribunalul a depășit limitele controlului său jurisdicțional amintite la punctul 55 din prezenta hotărâre. Acesta a considerat de asemenea în mod eronat că BCE nu și-a îndeplinit obligația care decurge din jurisprudența amintită la punctul 57 din prezenta hotărâre, de a examina cu atenție și cu imparțialitate ansamblul elementelor pertinente ale situației în cauză.
- 75 Rezultă din ceea ce precedă că, fără a fi necesar să se examineze celelalte motive de recurs, trebuie să se admită primul motiv al acestuia și, în consecință, să se anuleze hotărârea atacată în măsura în care prin aceasta se admite primul aspect al celui de al treilea motiv și, în parte, al treilea aspect al primului motiv al acțiunii în primă instanță și se anulează în parte decizia în litigiu.

Cu privire la acțiunea în primă instanță

- 76 Conform articolului 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, Curtea poate, atunci când anulează hotărârea Tribunalului, să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul, atunci când acesta este în stare de judecată.
- 77 Aceasta este situația în prezenta cauză, Curtea dispunând de toate elementele necesare pentru a soluționa acțiunea formulată în primă instanță de Crédit lyonnais.
- 78 Această acțiune este întemeiată pe trei motive, menționate la punctul 20 din prezenta hotărâre.
- 79 După cum reiese din cuprinsul punctului 21 din prezenta hotărâre, primul motiv, cu excepția argumentului care figurează în al treilea aspect al său, întemeiat pe o încălcare a articolului 266 TFUE care decurge dintr-o executare necorespunzătoare de către BCE a punctului 81 din Hotărârea din 13 iulie 2018, Crédit agricole/BCE (T-758/16, EU:T:2018:472), și al doilea motiv au fost înlăturate de Tribunal, fără ca Crédit lyonnais să conteste, în cadrul unui recurs incident, temeinicia aprecierilor făcute de Tribunal cu privire la acestea. În condițiile date, hotărârea atacată are, în ceea ce privește aceste aprecieri, autoritate de lucru judecat, în pofida anulării în parte a acestei hotărâri, care decurge din admiterea primului motiv al recursului BCE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 martie 2021, Comisia/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, punctele 109-111).
- 80 În consecință, Curtea trebuie să examineze numai al treilea motiv al acțiunii în primă instanță, precum și argumentul din al treilea aspect al primului motiv menționat la punctul anterior.

Cu privire la al treilea aspect al primului motiv și la primul aspect al celui de al treilea motiv

Argumentația părților

- 81 Prin intermediul celui de al treilea aspect al primului motiv și al primului aspect al celui de al treilea motiv, care trebuie analizate împreună, Crédit lyonnais arată că BCE nu a efectuat, cu ocazia aprecierii riscului vânzărilor la prețuri de lichidare, o analiză aprofundată a caracteristicilor libretelor de economii reglementate, deși ar fi trebuit să procedeze astfel în conformitate cu jurisprudența amintită de asemenea la punctul 57 din prezenta hotărâre.
- 82 Crédit lyonnais susține, în primul rând, că mai multe studii și rapoarte economice demonstrează că aceste librete constituie o „investiție sigură” în cazul unei crize bancare, datorită garanției Republicii Franceze de care beneficiază depozitele aferente libretelor menționate, ceea ce le face un produs de economisire deosebit de sigur, astfel încât ipoteza unei retrageri masive a acestor depozite în perioada de criză nu este credibilă.
- 83 Crédit lyonnais contestă, în această privință, referirea făcută de BCE la un scenariu de retrageri privind 10 %-30 % din depozitele garantate în mai puțin de cinci zile, care ar constitui o ipoteză ce nu poate fi verificată și este lipsită de relevanță.
- 84 În plus, BCE nu ar demonstra în ce mod termenul de 10 zile dintre retragerile deponenților titulari de librete de economii reglementate și rambursarea de către CDC societății Crédit lyonnais a sumelor corespunzătoare acestor retrageri ar genera un risc de lichiditate în cadrul aprecierii indicatorului efectului de levier, deși nu l-ar avea în cadrul indicatorului de lichiditate, după cum recunoscuse BCE.
- 85 În al doilea rând, Crédit lyonnais consideră că libretele de economii reglementate intră sub incidența unui mecanism echilibrat structural pe plan bilanțier, întrucât depozitele efectuate pe aceste librete, centralizate la CDC, corespund creanțelor de aceeași valoare deținute de Crédit lyonnais împotriva acesteia. Sumele colectate pe libretele menționate nu ar putea fi investite în active riscante și ar fi perfect acoperite de obligația de rambursare a cuantumurilor acestor depozite retrase de deponenți care revine CDC, astfel încât o instituție care, precum Crédit lyonnais, colectează depozitele respective nu ar trebui să cedeze active în regim de urgență în scopul de a-și procura lichiditățile necesare pentru a acoperi retragerile.
- 86 În al treilea rând, Crédit lyonnais susține că volumul depozitelor efectuate pe libretele de economii reglementate nu depinde de strategia instituției care le colectează, ci de factori care nu se află sub controlul său. Această instituție ar acționa ca simplu vehicul de tranzit între deponent și CDC.
- 87 Aceste caracteristici ale libretelor de economii reglementate ar demonstra că ele nu expun instituțiile care colectează unui risc asociat folosirii excesive a efectului de levier, fapt care ar fi confirmat de un raport al ABE din 3 august 2016 privind expunerile care beneficiază de mecanismele de garanție legală specifice, precum și de articolul 429a alineatul (1) litera (j) din Regulamentul nr. 575/2013 modificat.
- 88 BCE apreciază că această argumentație trebuie înlăturată.

Aprecierea Curții

- 89 După cum s-a arătat la punctele 55-57 din prezenta hotărâre, atunci când stabilește dacă este necesar să acorde sau nu beneficiul articolului 429 alineatul (14) din Regulamentul nr. 575/2013, BCE dispune de o largă putere de apreciere, astfel încât controlul jurisdicțional pe care instanța Uniunii trebuie să îl exercite asupra temeiniciei motivelor unei decizii precum decizia în litigiu nu trebuie să conducă la substituirea aprecierii BCE cu propria apreciere, ci urmărește să verifice că această decizie nu se întemeiază pe fapte inexacte din punct de vedere material și că nu este afectată de nicio eroare vădită de apreciere sau de abuz de putere.
- 90 În speță, BCE a apreciat că expunerile față de CDC rezultate din depozitele efectuate pe libretele de economii reglementate reprezentau un risc prudencial scăzut pentru instituțiile supuse supravegherii sale, dar persista, în ceea ce privește Crédit lyonnais, un risc prudencial care trebuia luat în considerare prin limitarea la 66 % a excluderii acestor expuneri din măsurarea expunerilor în vederea calculării indicatorului efectului de levier al instituției menționate.
- 91 În cadrul analizei care a stat la baza unei asemenea concluzii, BCE a apreciat, ținând seama de caracteristicile libretelor de economii reglementate, inclusiv, așa cum reiese în mod explicit din evaluarea observațiilor nr. 2 și nr. 4 prezentate de Crédit agricole, care figurează în anexa la decizia în litigiu, de cele referitoare la existența unei duble garanții din partea Republicii Franceze, dacă instituțiile supuse supravegherii BCE puteau, în cadrul unui episod de criză bancară, să fie expuse unor retrageri masive într-o perioadă scurtă, care pot necesita măsuri neplanificate de corectare a planului lor de afaceri, inclusiv vânzarea de active în regim de urgență pentru a dispune de fondurile necesare în scopul onorării cererilor de retragere, în sensul articolului 4 alineatul (1) punctul 94 din Regulamentul nr. 575/2013.
- 92 Rezultă de aici că BCE a efectuat o analiză prudencială de natură previzională, stabilind efectele pe care evenimente a căror apariție nu este certă le-ar putea avea asupra capacității unei instituții de a face față acestor evenimente.
- 93 Pentru a finaliza această analiză, deși BCE trebuie să se întemeieze, în cadrul marjei largi de apreciere de care dispune, pe scenarii care nu sunt lipsite de verosimilitate în raport cu datele disponibile, nu se poate considera totuși, având în vedere natura previzională a analizei menționate, că este obligată să dovedească existența unor evenimente din trecut care prezintă aceleași caracteristici ca scenariul analizat.
- 94 Or, în ceea ce privește referirea la un scenariu de retrageri privind 10 %-30 % din depozitele garantate în mai puțin de cinci zile, reținut de BCE în decizia în litigiu, nu rezultă că ar fi vădit lipsit de verosimilitate acest scenariu, care se întemeiază pe un exemplu intervenit efectiv într-o situație care prezintă elemente comparabile cu cele ale expunerilor față de CDC rezultate din depozitele efectuate pe libretele de economii reglementate.
- 95 În această privință, argumentele și elementele invocate de Crédit lyonnais în ceea ce privește calitatea de „investiție sigură” a libretelor menționate, legate în special de faptul că acestea beneficiază de o garanție din partea Republicii Franceze, permit, desigur, să se constate că, în anumite episoade de criză bancară din trecut, nivelul global al depozitelor pe anumite librete de economii reglementate a avut tendința de a crește.

- 96 Totuși, această constatare generală nu poate conduce însă la privarea de orice verosimilitate a scenariului, reținut de BCE în cadrul analizei sale previzionale a riscului vânzării la prețuri de lichidare, al unei probabilități, chiar limitată, de retrageri masive din economiile reglementate depuse la Crédit lyonnais, în cazul unei crize bancare.
- 97 Astfel, deși argumentele și elementele invocate de Crédit lyonnais care permit efectuarea acestei constatări pot, după cum a admis BCE, să explice că, în caz de tensiune sau de criză pe piețele financiare, deponenții vor fi înclinați, ca regulă generală, să se îndrepte către aceste forme de plasament sigur și lichid în detrimentul altor forme de investiții mai riscante sau mai puțin lichide, aceste argumente și elemente nu sunt de natură să stabilească faptul că orice risc ca deponenții să efectueze retrageri instantanee și masive ale economiilor respective, urmărind, de exemplu, să le reinvestească în instituții mai sănătoase ar fi în mod vădit înlăturat. Argumentele menționate trebuie, așadar, respinse.
- 98 În ceea ce privește existența unei duble garanții a Republicii Franceze în legătură cu economiile reglementate, Crédit lyonnais nu stabilește în ce mod BCE ar fi săvârșit, în decizia în litigiu, o eroare vădită de apreciere prin faptul că nu a considerat caracteristica menționată, având în vedere experiența crizelor bancare recente, ca fiind de natură să protejeze această instituție de credit împotriva oricărui risc de retrageri masive și, prin urmare, împotriva oricărui risc al vânzării la prețuri de lichidare.
- 99 În ceea ce privește, în plus, argumentul Crédit lyonnais întemeiat pe faptul că economiile reglementate se exprimă prin operațiuni structural echilibrate în bilanțul instituției care colectează depozite efectuate cu acest titlu, este necesar să se arate că BCE a considerat că, într-un sistem de transfer precum cel vizat de condiția prevăzută la articolul 429 alineatul (14) litera (c) din Regulamentul nr. 575/2013, care este îndeplinită de expunerile față de CDC rezultate din asemenea depozite, retragerile masive nu ar determina în sine o insuficiență a activelor pentru instituția obligată să răspundă cererilor de retragere dacă, în lipsa unui mecanism de limitare a posibilității de retragere, o asemenea instituție ar putea solicita și primi imediat de la entitățile din sectorul public cărora le-au fost transferate depozitele menționate quantumurile corespunzătoare sumelor astfel retrase. Or, BCE a constatat, în decizia în litigiu, că nu aceasta era situația în speță.
- 100 Astfel, aceasta a luat în considerare faptul că sumele depuse pe libretele de economii reglementate erau transferate către CDC pentru a finanța investiții de interes public și că exista o obligație care revenea CDC și era garantată de Republica Franceză de a rambursa instituțiilor care colectează aceste depozite sumele retrase de deponenți. Cu toate acestea, ea a apreciat că termenul de ajustare de zece zile dintre retragerea sumelor depuse și rambursarea de către CDC a sumelor retrase determina persistența unui risc al vânzării la prețuri de lichidare.
- 101 Or, nu rezultă că alegerea acestei instituții, întemeiată pe un scenariu de retrageri care nu este vădit lipsit de verosimilitate, ce constă în luarea în considerare a consecințelor pe care acest termen de ajustare de zece zile le-ar putea avea asupra necesității ca instituția în cauză să recurgă la măsuri neplanificate de corectare a planului său de afaceri, inclusiv la vânzarea de active în regim de urgență, a depășit limitele marjei largi de apreciere de care dispunea BCE pentru a evalua nivelul de risc prudential considerat relevant în scopul aplicării articolului 429 alineatul (14) din Regulamentul nr. 575/2013.

- 102 Considerația menționată nu este repusă în discuție de argumentul Crédit lyonnais potrivit căruia BCE nu ar demonstra în ce mod acest termen de ajustare de zece zile ar putea genera un risc de lichiditate în cadrul aprecierii făcute pentru a determina indicatorul efectului de levier, deși situația nu ar fi aceeași în cadrul aprecierii făcute pentru a determina cerința de acoperire a necesarului de lichiditate.
- 103 Astfel, este necesar să se arate că, în decizia în litigiu, BCE a justificat luarea în considerare a unui asemenea termen de zece zile subliniind că, în cadrul calculului indicatorului efectului de levier, nu este stabilit niciun orizont de timp specific adecvat, spre deosebire de cazul calculului indicatorului de lichiditate.
- 104 În această privință, trebuie arătat că, așa cum a subliniat BCE în fața Tribunalului, cerința de acoperire a necesarului de lichiditate, care este reglementată printre altele de articolul 412 din Regulamentul nr. 575/2013, urmărește ca valoarea însumată a activelor lichide să „acoper[e] diferența dintre ieșirile de lichidități și intrările de lichidități în situații de criză” astfel încât să fie asigurat faptul că instituțiile mențin „niveluri ale rezervelor de lichiditate care sunt adecvate pentru a le permite să facă față eventualelor dezechilibre dintre intrările și ieșirile de lichidități în situații de criză gravă într-un interval de treizeci de zile”. În ceea ce privește indicatorul efectului de levier, acesta este reglementat printre altele la articolul 429 din regulamentul menționat și urmărește să protejeze instituția de riscul asociat folosirii excesive a efectului de levier, și anume de riscul „rezultat din vulnerabilitatea unei instituții față de un efect de levier sau un efect de levier contingent care poate necesita măsuri neplanificate de corectare a planului său de afaceri, inclusiv vânzarea de active în regim de urgență, ceea ce ar putea duce la pierderi sau la reevaluări ale activelor rămase”. Astfel, în timp ce cerința de lichiditate urmărește să garanteze o acoperire suficientă a ieșirilor de lichidități în scenariul unei crize grave într-un interval de treizeci de zile, indicatorul efectului de levier urmărește, la rândul său, să evite ca o instituție care se află într-o situație de insuficiență de lichiditate să fie constrânsă să adopte măsuri de corectare precum vânzările de active „în regim de urgență”, în condiții depreciate.
- 105 Or, BCE a arătat că, în cazul în care o retragere în valoare de 30 % din depozitele de economii reglementate ar avea loc în mai puțin de cinci zile, aceasta ar reprezenta, pentru Crédit lyonnais, un volum de 5,4 miliarde de euro. Ea a apreciat că eventualitatea unui asemenea volum și a unei asemenea rapidități de retragere nu putea fi exclusă pentru instituția de credit respectivă și că, în această eventualitate, aceasta ar putea fi nevoită să procedeze la măsuri neplanificate în planul de afaceri, inclusiv la vânzarea de active în regim de urgență pentru a dispune de fondurile necesare în scopul onorării cererilor de retragere.
- 106 Prin urmare, având în vedere aceste diferențe de orizont de timp care decurg din Regulamentul nr. 575/2013, nu rezultă că aprecierea BCE referitoare la luarea în considerare a termenului de zece zile dintre retragerile deponenților și rambursarea de către CDC în cadrul aplicării articolului 429 alineatul (14) din acest regulament este afectată de o eroare vădită.
- 107 În ceea ce privește, în plus, argumentul Crédit lyonnais întemeiat pe faptul că volumul economiilor reglementate nu depinde de strategia instituției care colectează aceste economii, ci de factori care nu se află sub controlul său, trebuie să se constate că Crédit lyonnais s-a limitat să evidențieze elemente de natură să demonstreze că factori externi acțiunii sale aveau de asemenea o influență asupra acestui volum. Ea nici nu a susținut, nici nu a demonstrat că nu avea nicio formă de influență asupra volumului depozitelor efectuate pe libretele de economii reglementate.
- 108 În aceste condiții, trebuie înlăturat argumentul Crédit lyonnais.

- 109 De asemenea, trebuie înlăturate argumentele Crédit lyonnais întemeiate pe articolul 429a alineatul (1) litera (j) din Regulamentul nr. 575/2013 modificat și pe raportul ABE menționat la punctul 87 din prezenta hotărâre.
- 110 Astfel, pe de o parte, această dispoziție a intrat în vigoare ulterior adoptării deciziei în litigiu și, prin urmare, nu este aplicabilă *ratione temporis* în cadrul prezentei cauze. În plus, așa cum reiese din modul său de redactare, dispoziția menționată nu are ca obiect excluderea deplin drept a anumitor expuneri, precum cele legate de economiile reglementate, din măsurarea expunerii totale în vederea calculării indicatorului efectului de levier, ci eliminarea obligației instituțiilor în cauză de a obține autorizația autorităților competente în scopul unei asemenea excluderi, transferând acestora responsabilitatea de a aprecia dacă excluderea respectivă se justifică pentru expunerile care îndeplinesc condițiile prevăzute de Regulamentul nr. 575/2013.
- 111 În plus, în măsura în care această modificare legislativă poate însemna că legiuitorul a apreciat că expunerile legate de economiile reglementate nu ar crea un risc al efectului de levier, această constatare nu ar permite să se considere că BCE ar fi trebuit să înțeleagă situația Crédit lyonnais în raport cu indicațiile pe care articolul 429a alineatul (1) litera (j) din Regulamentul nr. 575/2013 modificat le-ar oferi asupra intenției legiuitorului în ceea ce privește regimul viitor al acestor expuneri.
- 112 În ceea ce privește, pe de altă parte, raportul ABE menționat la punctul 87 din prezenta hotărâre, este necesar să se arate că acesta preconiza aplicarea unei excluderi similare celei rezultate din articolul 429 alineatul (14) din Regulamentul nr. 575/2013 pentru alte expuneri decât cele rezultate din depozitele efectuate pe libretele de economii reglementate.
- 113 În orice caz, acest raport, care nu este obligatoriu pentru BCE atunci când adoptă o decizie în temeiul acestui articol, permite cel mult să se arate că ABE aprecia că aceste alte expuneri aveau de asemenea un profil de risc scăzut, ceea ce corespunde, după cum s-a arătat la punctul 90 din prezenta hotărâre, aprecierii globale reținute de BCE în decizia în litigiu în ceea ce privește libretele de economii reglementate.
- 114 Reiese din ceea ce precedă că, prin argumentele sale, Crédit lyonnais nu demonstrează că aprecierea BCE referitoare la riscul vânzării la prețuri de lichidare generat de expunerile sale față de CDC rezultate din depozitele efectuate pe libretele de economii reglementate, ce a contribuit la justificarea excluderii a numai 66 % din aceste expuneri din măsurarea expunerilor în vederea calculului indicatorului efectului de levier, este afectată de o eroare vădită de apreciere.
- 115 Rezultă că primul aspect al celui de al treilea motiv și al treilea aspect al primului motiv trebuie înlăturate.

Cu privire la al doilea aspect al celui de al treilea motiv

Argumentația părților

- 116 Crédit lyonnais consideră că BCE nu prezintă elemente care să poată acredita verosimilitatea unei nerambursări de către Republica Franceză ce ar permite justificarea unui refuz, chiar și parțial, de a autoriza excluderea prevăzută la articolul 429 alineatul (14) din Regulamentul nr. 575/2013.
- 117 BCE apreciază că această argumentație trebuie înlăturată.

Aprecierea Curții

- 118 La punctul 2.2.1 din decizia în litigiu, BCE a luat în considerare calitatea creditului administrației centrale franceze pentru a aprecia dacă exista un risc, în caz de neplată de către CDC, ca această administrație să nu fie în măsură să ramburseze entităților supuse supravegherii prudențiale cuantumurile transferate către CDC care corespund depozitelor efectuate pe libretele de economii reglementate ce ar fi retrase de deponenți.
- 119 În plus, din cuprinsul acestui punct din decizia în litigiu reiese că BCE a considerat că acest risc nu ridică, în sine, „probleme prudențiale” care ar justifica neautorizarea de către aceasta a excluderii solicitate în temeiul articolului 429 alineatul (14) din Regulamentul nr. 575/2013.
- 120 Cu toate acestea, având în vedere ratingul atribuit Republicii Franceze de organisme externe de evaluare a creditului, printre care figurează Standard & Poor’s, care nu era „cel mai ridicat posibil”, și cotarea instrumentelor de tip credit default swap la cinci ani, ce implica „o probabilitate de nerambursare [de către această țară] care nu este neglijabilă”, BCE a apreciat că importanța expunerii față de CDC a instituțiilor supuse supravegherii sale prudențiale era un element relevant care trebuia luat în considerare pentru evaluarea riscului prudențial global reprezentat de situația acestor instituții.
- 121 Rezultă că BCE a evaluat riscul de nerambursare de către Republica Franceză pe baza unor elemente care permiteau în mod rezonabil să se aprecieze că riscul legat de calitatea creditului administrației centrale franceze nu era nul, fără ca Crédit lyonnais să reușească să demonstreze că această apreciere ar fi afectată de o eroare vădită.
- 122 Este necesar să se arate, în această privință, că revenea în speță BCE, în cadrul punerii în aplicare a marjei largi de apreciere de care dispunea, sarcina de a stabili dacă riscul scăzut de nerambursare de către Republica Franceză pe care l-a constatat, pe baza unei aprecieri care nu este afectată de eroare vădită, trebuia luat în considerare în vederea evaluării care îi revenea.
- 123 Rezultă că, având în vedere această marjă largă de apreciere, nu se poate considera că nivelul de risc reținut și influența acestuia asupra situației unităților supuse supravegherii sale sunt afectate de o eroare vădită de apreciere.
- 124 Prin urmare, se impune respingerea celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv și, împreună cu el, a acestui motiv în ansamblul său.
- 125 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, acțiunea în primă instanță trebuie respinsă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 126 În conformitate cu articolul 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul este fondat, iar Curtea soluționează ea însăși în mod definitiv litigiul, aceasta se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.
- 127 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

128 În speță, întrucât Crédit lyonnais a căzut în pretenții, iar BCE a solicitat, atât în fața Curții, cât și în fața Tribunalului, obligarea Crédit lyonnais la plata cheltuielilor de judecată, se impune obligarea acesteia din urmă să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de BCE aferente procedurii în primă instanță și prezentului recurs.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară și hotărăște:

- 1) **Anulează Hotărârea Tribunalului Uniunii Europene din 14 aprilie 2021, Crédit lyonnais/BCE (T-504/19, EU:T:2021:185), în măsura în care prin aceasta se admite primul aspect al celui de al treilea motiv, precum și, în parte, al treilea aspect al primului motiv invocate în primă instanță și se anulează Decizia ECB-SSM-2019-FRCAG-39 a Băncii Centrale Europene (BCE) din 3 mai 2019 în măsura în care prin această decizie s-a respins cererea de excludere din calculul indicatorului efectului de levier al Crédit lyonnais a 34 % din expunerile acesteia față de Caisse des dépôts et consignations.**
- 2) **Respinge acțiunea introdusă în primă instanță în cauza T-504/19 de Crédit lyonnais.**
- 3) **Obligă Crédit lyonnais la plata cheltuielilor de judecată.**

Semnături